Barok realisme

Hans Withoos

Wat hebben een ballonvaarder, een uitvinder, een kunstschilder en een crimineel met groene vingers met elkaar gemeen? Ten eerste de creativiteit en ontdekkingsdrift die bij allen door de aderen stroomt. Ten tweede zijn het allemaal voorvaderen van fotograaf Hans Withoos. De enorme creatiedrang, reislust en hang naar romantiek liggen besloten in zijn genen. Zijn fotografische werk is vooral geïnspireerd door de barokke stillevens en landschappen van zijn 17e-eeuwse voorvader, de schilder Matthias Withoos.

door **Diana Bokje**

© Hans Withoos, Hunting scene, 2016

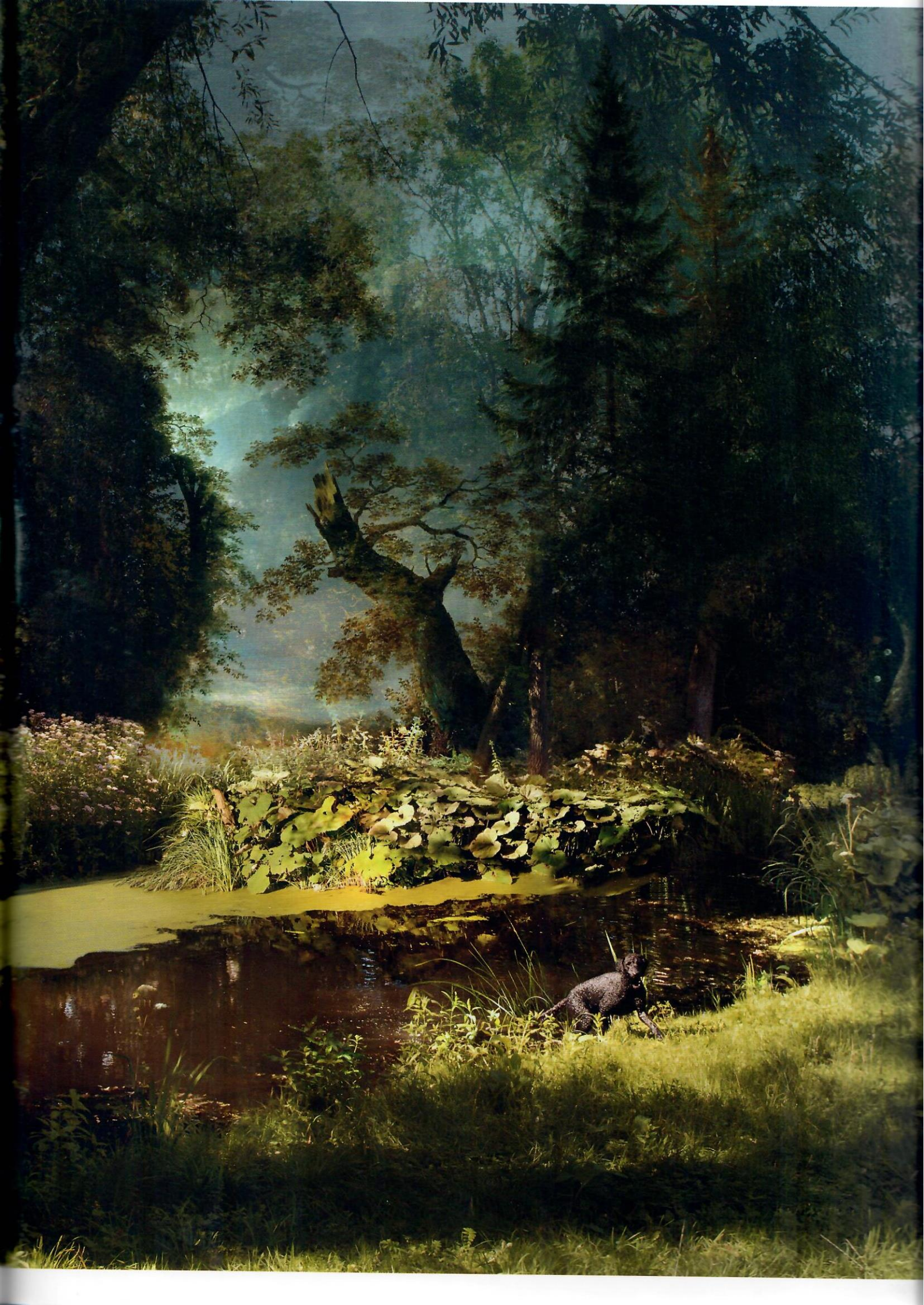

© Hans Withoos, Bird's Nest, 2017

Matthias Withoos (1627-1703) was een fijnschilder wiens schilderijen zijn te vinden in diverse musea en aan de muur van Queen Elisabeth. Bijzonder is de overeenkomst die de schilderijen van Matthias Withoos hebben met de foto's van Hans Withoos. Allebei hebben ze een hang naar romantiek en dramatiek en een eigenwijze manier van kijken. "Ik kan niet anders kijken", zegt Hans Withoos. "Als ik buiten loop, kijk ik met andere ogen dan iemand anders. Mijn mooiste beelden zijn gemaakt in de lelijkste parken, rommelig met veel wildgroei, maar op de een of

> "Die tegendraadsheid en je eigen weg volgen omdat je voelt dat het goed is, daarin herken ik me helemaal

© Hans Withoos, Broken, 2018

© Hans Withoos, Mors Omnia, 2016

andere manier is er dan iets dat me triggert. Ik weet dat het juist deze plek moet zijn." Ook daarin lijkt Hans op zijn verre voorvader Matthias. Matthias Withoos staat onder andere bekend als mede-uitvinder van de Sottobosco's, ofwel bosgrondjes. De schilder reisde veel en maakte tijdens zijn reizen veel schetsen. De bloemen en planten die hij onderweg tegenkwam gebruikte hij in zijn schilderijen. Zo ontstond er een flora en fauna die in werkelijkheid nooit kon bestaan. Zoals zijn achterkleinzoon zegt: "Hij was de eerste Photoshopper". Die genen heeft hij dus zeker niet van een vreemde.

Tegendraads

Behalve hun voorliefde om een eigen wereld te creëren was Matthias net als Hans heel productief. De fotograaf vraagt zich wel eens af hoe het zou zijn als hij in de tijd van de schilder had geleefd. "Wij leven in een tijd waarin alles heel snel gaat en we kunnen heel snel schakelen. In de tijd van Matthias ging hij met een koetsje naar Italië. Hoe lang deed hij erover, wat gebeurde er tijdens zo'n reis? Wat deed dat met hem? In Italië ontmoette hij andere schilders, waardoor hij zich liet inspireren en die hij op zijn beurt weer inspireerde. Nu heb je internet en social media, maar toen moest je elkaar letterlijk tegenkomen. Net als ik volgde hij zijn eigen weg. Hij herkende de schoonheid van vanitas in een groot schilderij van Salvator Rosa dat aan de buitenzijde van het Pantheon in Rome hing. De thematiek van vanitas, de vergankelijkheid, confronteerde de toeschouwer met de eindigheid van het leven. Het onderwerp werd toen nog niet door iedereen gewaardeerd. Matthias, die zeer gelovig was, voelde meteen herkenning en gebruikte vanitas daarna veel in zijn werk. Die tegendraadsheid en je eigen weg volgen omdat je voelt dat het goed is, daarin herken ik me helemaal."

© Hans Withoos, Nocturnal Delight, 2010

© Hans Withoos,
Black Madonna, 201

© Hans Withoos, Orchid in white, 2017

© Hans Withoos, The Salad of Bacchus, 2017

In de voetsporen

Naast een schilderij van Matthias Withoos dat bij Hans boven de bank prijkt, bestudeerde de fotograaf ook andere werken van de schilder. Hij trad in zijn voetsporen en reisde naar Rome om de verschillende plekken waar de schilderijen zijn gemaakt, te bezoeken. Daarnaast is Hans regelmatig te vinden in Amersfoort en in Hoorn, plaatsen waar de schilder tot zijn dood heeft gewoond. Zijn zoektocht leidde tot de bijzondere serie *Withoos meets Withoos*. In de foto's van Hans zijn delen van de schilderijen van zijn voorvader terug te vinden. De barokke sfeer met overdadige bloemen, vlinders, vogels en kleine dieren die hier en daar in de schilderijen zijn verstopt, sluiten één op één aan bij de sfeer van de schilderijen. Toch zijn de foto's eigentijds, het realisme druipt ervan af. Midden in een stilleven van Matthias zien we een glanzende octopus die stevig een vaas met vissen omklemt. Werkelijkheid en schilderij vloeien in elkaar over en smelten samen tot een nieuwe wereld. Hoe beter je kijkt, hoe meer geheimen zich prijsgeven. Een vis die half is geschilderd, maar voor de andere helft bestaat uit een zeer realistische foto. De fotograaf speelt met proporties en combineert verschillende schilderijen met elkaar om zijn eigen verhaal te kunnen vertellen. Zo verving de fotograaf de munten uit de 'Beker van Bossu' door rupsen en vlinders omdat de natuur volgens hem het kostbaarste is wat er is. Waar in de schilderijen van Matthias nauwelijks mensen zijn te zien, zijn deze ruimschoots vertegenwoordigd in de foto's van Hans. We zien mensen van diverse genders en in alle tinten. Deze diversiteit is kenmerkend voor de kunstwerken van de fotograaf. In tegenstelling tot de vanitas symboliek van Matthias, benadrukt Hans in zijn foto's juist de schoonheid van het leven. Een overvloed van bloemen en dieren geven het leven kleur. Mede dankzij het gebruik van symbolen blijft de sfeer van de schilderijen bewaard.

Krop sla

De creativiteit van Hans is snel geprikkeld. Zijn niet te stuiten productiviteit wordt gevoed door zijn verbeeldingskracht. Zo deden de luchtwortels van een orchidee hem denken aan de manier waarop Matthias bomen schildert en een nieuw kunstwerk was geboren. Toen Hans de zin "There has never ever been a good story about a salad", hoorde uitspreken, gingen zijn raderen aan het werk. "Hoezo kun je niets doen met een krop sla? Een krop sla heeft bijna dezelfde structuur als een roos en iemand die kleurenblind is ziet nauwelijks verschil tussen het groen van de krop sla en het rood van de roos." En zo ontstond zijn stilleven 'The salad of Bacchus', waarin een krop sla transformeert tot een roos. Overgoten door het water dat regelrecht vanuit het schilderij op de achtergrond over de krop sla stroomt.

Galerie Persoon in Eersel presenteert vanaf 19 mei in samenwerking met de event decorateurs van Oogenlust een overzichtstentoonstelling van Hans Withoos. De expositie *Photographic Paintings* wordt daadwerkelijk een lust voor het oog. Zestig fotowerken worden omringd met jurken, decors en attributen zoals opgezette dieren, vazen en bloemen uit zijn kunstwerken.

Hans Withoos (1962) studeerde textielvormgeving en fotografie aan de kunstacademie in Tilburg. Hij werkte onder andere voor de internationale mode- en reclamewereld, maar richt zich de laatste jaren volledig op autonome fotografie. Withoos exposeert regelmatig en maakte spraakmakend werk voor Introdans en Stichting Orange Babies.
www.hanswithoos.com